

Analysis, 2006), което означава неадекватни доходи или образование, лошо здраве, липса на възможности за реализация, ограничаване на избора и свободния достъп до блага и ресурси. Двата основни елемента на бедността, естествено, са свързани, но приоритетното значение, отдавано на единия или другия в дадено общество, определя ориентацията и целите на неговото развитие.

ИНДЕКС НА ЧОВЕШКАТА БЕДНОСТ

Изучаването на бедността изисква използване на система от индикатори, отразяващи многоаспектния ѝ характер. С тяхна помощ се осъществяват известните подходи за измерване и анализ на бедността - монетарен, немонетарен и субективен (Pradhan, 1998; Poverty Manual, 2005). Официалната статистика борави с утвърден методологичен инструментариум за регулярно и целево наблюдение на бедността. Достатъчно доближаване до многоаспектния характер на бедността се постига чрез специалните многоцелеви изследвания. Такива изследвания на национално ниво са измерването на жизнения стандарт (Living Standards Measurement Study - LSMS) и статистиката на дохода и условията на живот (Statistics on Income and Living Condition - SILC). При тези изследвания се създава възможност за комбинирано използване на монетарния, немонетарния и субективния подход. По подобие на тях през 2003 г. съвместно със Световната банка в България се провежда многоцелево наблюдение на домакинствата. Целта му е набиране на многоаспектна информация за бедността в нашата страна и създаване на методология и информационна база за нейния мониторинг (България: предизвикателствата на бедността, 2003).

Един по-различен аспект на изследване на бедността е резюмираното ѝ представяне чрез няколко базови индикатора, обобщени в единен измерител. Този подход е реализиран от международната организация "Програма за развитие при ООН".

От 1990 г. организацията "Програма за развитие при ООН" издава ежегодни доклади за човешкото развитие. Всеки доклад фокусира вниманието върху конкретен актуален аспект на развитието в контекста на представената в първия доклад концепция за човешкото развитие (United Nations Development Program, 1990). Според концепцията основна цел на обществото и критерий за обществен прогрес е развитието на човешкия потенциал. Икономическият ръст и обемът на потреблението са само средство за достигане на приоритетите в областта на човешкото развитие, което не е свързано единствено с дохода. Целите на развитието според концепцията са човешкият избор и свободата, благоприятната среда, позволяваща на хората да се радват на дълъг, здравословен и градивен живот. Човешкият из-